

своєрідний аскетизм, і, на думку психолога, навіть переважає ціну смерті [2, с.209].

Література:

1. Роменец В.А. Жизнь и смерть. Постыжение разумом и верой / В.А. Роменец. – К.: Либідь, 2003. – 232 с.
2. Роменец В.А. Психологія творчості / В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2004. – 288 с.

Скрицька Наталія Василівна

*Викладач кафедри суспільних наук
та українознавства
Буковинського державного
медичного університету*

COGITO ЖАКА ДЕРРІДИ ТА ДЕКОНСТРУКТИВІЗМ

Французький філософ Жан Жак Дерріда був представником постмодернізму. Заперечуючи модернізм та структуралізм, він започаткував деконструктивізм. Найвідоміше висловлювання Дерріди: “Ніщо не існує поза текстом”. Його стиль творчості є особливим, оскільки слова та неологізми являють безкінечну кількість інтерпретацій. Деконструкція намагається користуватись поняттями, які самі собою видаються цілком зрозумілими, а тому їх можна використовувати без обґрунтування та пояснення. Вийти за межі категорій завдяки глибинному аналізу мови – основне завдання деконструктивізму. Деконструкція заперечує історизм, лінійність, культурну традицію. Сам історичний процес ототожнюється з мовою, практикою, контекстом, пам’яттю.

Головна мета деконструкції – позбавитись від “метафізичної присутності” і почати розуміти текст як самодеконструкційний феномен.

Жак Дерріда намагався розробити всю систему понять, що формуються навколо знаку. Реконструкція Дерріди спрямована на відкриття чогось іншого в тексті, великої кількості смислів, закладених в текст і не пов’язаних з автором. Слід відзначити, що хоча Дерріда виступав проти будь-якої метафізики, все ж він усвідомлював, що неможливо створити абсолютно деконструктивний текст, який би був позбавлений метафізичності. При цьому під текстом можна розуміти будь-що. Текст не повинен володіти строгістю, а знаки визначаються контекстами та є змінними. Будь-який знак володіє безкінечною кількістю інтерпретацій, нових контекстів та може читатися через інший текст. А тому для реконструкції важливою є свобода інтерпретацій, не суб’єкт, а логос, не

метафізика з її принципом тотожності, а деконструктивна повнота смислів та значень.

“Адже творчість, - пише Дерріда, - починається з найелементарнішого дискурсу, з першої артикуляції смислу, з фрази, з побудови першої синтаксичної комунікації “як такої”, бо створити фразу означає виразити певний смисл” [2, с.107].

Аналізуючи принцип універсального сумніву Рене Декарта та його cogito як мислення, Жак Дерріда доходить висновку, що воно, cogito, “спрямоване до невизначеного, до Ніщо й до Нескінченного, надмірності, яка виходить за межі цілості того, що можна мислити...” [2, с.113].

Відстоюючи знакову реконструкцію в тексті та шукаючи в cogito прихований деструктивний зміст, Дерріда пише наступне: “... це також неодмінна умова всякої герменевтики і всякого наміру перейти від знаку до означуваного” [2, с. 67 - 68].

“Cogito ergo sum” Декарта або “Мислю, отже існую” означає свідомість як внутрішнє споглядання суб’єктом власного світу. Декартівський сумнів в усьому визначає проблему автономної індивідуальної свідомості, закладеної у філософії в XVII – XIX ст.

Аналізуючи смисл картезіанського cogito, Жак Дерріда вдається до “Історії божевілля” Мішеля Фуко, який вважає, що існують кризи людського розуму, дуже близькі до тих, які ми називаємо кризами божевілля. А тому з точки зору реконструкції саме cogito як мислення та самоусвідомлення себе містить смисл і не-смисл, або “сєнс і нєнсєнс”. Cogito набуває цілісності і смислу як існування, яке уникає божевілля та невизначеності. Згідно висловлювання М. Фуко: “ Якщо я мислю, я не можу бути божевільним”.

Література:

1. Гусєв В. І. Західна філософія Нового часу XVII – XVIII ст. - К.: Либідь, 2000.
2. Деріда Жак. Письмо та відмінність. – К.: Основи, 2004.
3. Табачковський В. Філософія. Світ людини. – К.: Либідь, 2003.
4. <http://www.peoples.ru/science/philosophy/derrida/index.html>